

«Соціологія»

Мета вивчення дисципліни «Соціологія» – формування системи знань про основні поняття соціології, історію її становлення у світі та в Україні; усвідомлення сутності соціального життя та соціальної культури суспільства, опанування методики сучасного соціологічного аналізу суспільних відносин.

Основні завдання дисципліни:

- структурувати основні розділи загальної соціології, дати сучасні уявлення про їх змістовному наповненні;
- показати систему логічно взаємозалежних понять і принципів, за допомогою яких розкривається природа (структура і генезис) тих чи інших соціальних структур, явищ і процесів.
- формувати у студентів дослідницькі уміння, досвід роботи з підручниками, навчальними посібниками, науковою літературою, періодичними виданнями, іншими джерелами інформації;
- стимулювати студентів до систематичної самостійної навчальної праці.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку, об'єкт і предмет соціологічного знання,
- категорії та закони соціології,
- структуру соціології; функції соціології;
- історію зарубіжної і вітчизняної соціології, перспективи її подальшого розвитку;
- методологію і методику соціологічного дослідження;
- основний зміст дисципліни, теоретичні та практичні положення для розуміння суспільства і соціальних процесів, способи і види соціальної адаптації.

вміти:

- складати програми соціологічних досліджень і контролювати їх виконання;
- розробляти, на основі проведених досліджень, рекомендації щодо удосконалення форм організації праці, її поділу умов праці на підприємствах.
- заповнювати (складати) будь-які форми звітності;
- забезпечувати достовірність даних і використовувати останні для прийняття відповідних управлінських рішень;
- використовувати організаційно-управлінські здібності в колективі.

Програма навчальної дисципліни «Соціологія»

Змістовий модуль 1. Теоретичні заняття з соціології та соціологічних досліджень

Тема 1. Вступ. Основні поняття соціології.

Вступ до соціології. Об'єкт і предмет соціології. Категорії та закони соціології. Структура соціології. Сучасні уявлення про об'єкт і предмет соціології. Місце соціології в сучасній системі соціальних та гуманітарних наук. Основні підходи до побудови структури соціологічної науки. Соціологічне знання та його структура. Специфіка соціологічного знання. Рівні та типи соціологічного знання. Предметне і методологічне знання. Теоретичне і емпіричне знання. Фундаментальне і прикладне знання. Основні структурні одиниці соціологічного знання: соціокультурні та філософсько-методологічні підстави соціології; загальна соціологічна теорія; історія соціології, школи та напрямки соціологічної думки; галузеві соціологічні дисципліни; дослідницькі методи і процедури; персоналії. Соціальні та культурні функції соціології. Основні функції соціологічної науки (пізнавальна, світоглядна, прогностична, практична (прикладна), виховна та ін.)

Тема 2. Історія становлення і розвитку соціології.

Історія становлення і розвитку соціології. Передумови виникнення соціології. Основні напрямки сучасної соціології. Основні соціально-політичні ідеї античності (Платон, Арістотель), Відродження та Просвітництва (Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо), почала XIX ст. (А. Сен-Сімон, І. Кант, Г.Ф.В. Гегель). Роль О. Конта і Г. Спенсера в створенні соціології як науки. Соціальні та теоретичні передумови формування соціології. О. Конт і його роль у створенні науки соціології. Позитивістська основа контовських поглядів. Вчення про три стадії розумового і суспільного розвитку. Г. Спенсер і його основи соціології. Індуктивний метод в соціології Г. Спенсера. Схожість і відмінності в соціологічних концепціях О. Конта і Г. Спенсера. Значення цих концепцій для формування соціологічної науки. Основні соціологічні школи в XIX - початку XX ст. Марксистський напрям у соціології (К. Маркс, Ф. Енгельс). Е. Дюркгейм і його соціологічна школа. Методологічні принципи «Соціологізму» Е. Дюркгейма. М. Вебер і «розуміюча соціологія». Методологічні підстави соціології М. Вебера. Проблема об'єктивності соціологічного знання та принцип «свободи від цінностей». Значення соціології М. Вебера для розвитку соціологічної науки в XX в.

Тема 3. Функції соціології. Соціологічне дослідження, його методологія та методика.

Суть поняття соціологічного дослідження. Три основних види соціологічного дослідження. Методологія і методика соціологічного дослідження: три основних етапи емпіричного соціологічного дослідження. Суть понять: соціологічний опитування, соціологічне спостереження, документальний метод. Функції соціології.

Тема 4. Суспільство як соціальна система.

Суспільство, його соціальна структура. Соціологічне поняття суспільства. Типологія суспільства. Соціальні інститути. Поняття про соціальне інститути. Соціальні інститути та інституційні відносини. Функціонування соціальних інститутів. Типологія інститутів. Інститут як нормативна система і соціальна організація. Інститут Сім'ї і шлюбу. Економічні інститути, їх типологія та функції. Держава і політична система суспільства. Політичні інститути, агенти та групи. Освіта як соціальний інститут суспільства. Його еволюція і форми. Соціальні спільності та групи. Класифікація соціальних груп. Поняття про соціальної спільності. Соціальні спільності як форми соціальної організації індивідів і джерело соціальних змін. Соціальні зв'язки, взаємодія між індивідами, групами, спільнотами. Вікова та поколіннева структура суспільства. Кровноспоріднених спільності: рід, плем'я, клан, сім'я, народність, народ, нація. Соціальні організації. Загальні поняття про соціальної організації, її структура і динаміка. Типологія соціальних організацій. Методи і стиль керівництва.

Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціологічне поняття особистості. Соціалізація особистості. Особистість як соціальна система: суб'єкт і продукт соціальних відносин. Традиційний і сучасний типи особистості.

Тема 6. Культура. Соціологія культури.

Соціологія культури. Соціологічне поняття культури. Основні елементи культури: мова, соціальні цінності, норми, звичаї традиції, обряди. Різноманіття визначень культури. Соціологічна трактування культури як сукупність традицій, звичаїв, норм, цінностей, символів, мови. Передумови культури. Матеріальна і духовна культура. Базисні елементи культури: звичаї, закони. Традиції як механізми відтворення соціальних інститутів. Цінності та ціннісні орієнтації. Форми і різновиди культури.

Тема 7. Соціальний розвиток і соціальний прогрес. Соціальні конфлікти.

Суть поняття соціальний розвиток і соціальний прогрес. Суть поняття соціальної конфлікти. Типи соціальних конфліктів.

Тема 8. Суспільство і процеси модернізації.

Теорія модернізації. Органічна і неорганічна модернізація. Особливості модернізації і розвитку капіталізму. Соціально-політичні та соціально-економічні моделі розвитку сучасного суспільства.

Тема 9. Світова система і процеси глобалізації.

Глобалізація суспільства. Уявлення про світовій системі: вузьке і широке значення. Глобалізація соціальних і культурних процесів у сучасному світі. Інформаційне суспільство та комп'ютерні технології. Виникнення нових областей соціології: соціологія комп'ютеризації та програмування, соціологія інформатики, соціологія глобалізації, соціологія Інтернету, комп'ютерна соціологія. Застосування комп'ютерних технологій в науці і освіті.

Змістовий модуль 2. Семінарські заняття з соціології та соціологічних досліджень

Тема 1. Історія становлення і розвитку соціології.

Тема 2. Суспільство як соціальна система.

Тема 3. Особистість у системі соціальних зв'язків

Тема 4. Соціологія культури.

В умовах кредитно – модульної системи самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових видів навчальної діяльності.

Викладач визначає обсяг самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності студента, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

Формою звіту про виконання студентом самостійної роботи є індивідуальна (контрольна) робота, яка виконується відповідно до вимог КМСОНП та є складовою частиною у вивченні дисципліни "Соціологія»".

Для того, щоб її виконати необхідно ознайомитися із методичними вказівками до написання індивідуальної роботи.

Рекомендована література

Базова

1. Волоков Ю.Г., Мостовая И.В. Социология / Ю.Г. Волков, И.В. Мостовая. – М., 1998. – 324 с.
2. Зборовский Г.Е. Орлов Г.П. Социология / Г.Е. Зборовский, Г.П. Орлов. – М., 1995. – 315 с.
3. Казаринова Н.В., Филатова О.Г., Хренов А.Е. Социология / Н.В. Казаринова, О.Г. Филатова, А.Е. Хренов. – М., 2000. – 300 с.
4. Капитонов Э.А. История социологии / Э.А. Капитонов. – Ростов-на-Дону, 1993 – 275 с.
5. Комаров М.С. Введение в социологию / М.С. Комаров – М., 1994. – 212 с.
6. Общая социология / под. ред. А.Г. Эфендиева. – М., 2000. – 298 с.

Допоміжна

1. Социология / под. ред. В.Н. Лавриненко. – М., 2000. – 328 с.
2. Тощенко Ж.Т. Социология: Общий курс / Ж.Т. Тощенко. – М., 1994. – 188 с.
3. Фролов С.С. Социология / С.С. Фролов. – М., 1994. – 196 с.
4. Харчева В.Г. Основы социологии / В.Г. Харчева. – М., 1997. – 185 с.